

A TURINI LEPEL ÜRÜGYÉN

Jézus feltámadása Isten létének és jóságának tükrében

Valaminek történnie **kell** Nagypéntek és Pünkösöd között; valaminek, ami olyan elemi erejű volt, hogy ellenkezőjére fordította a tanítványokban Nagypénteken lezajlott folyamatot, és Jézus ügyének összeomlását Jézus ügyének folytatásává változtatta. Ezt a valamit nevezzük Húsvétnek, Jézus „feltámadásának”.

Ez a „feltámadás” lényegileg **csak háromféleképpen történhetett**: 1) *Az egyház hagyományos tanítása* szerint: Jézus meghalt a kereszten, de Isten harmadnapra feltámasztotta a halálból, mégpedig olyan dicsőséges testben, amelyre egyszerre voltak jellemzők ennek és a transzcendens világnak a törvényei, és tetszés szerint tudott mozogni ebben és a transzcendens világban. 2) *A pszichológiai magyarázat* szerint: Jézus meghalt a kereszten, fizikai értelemben halott is maradt (hogy szellemi értelemben mi történt vele a transzcendens világban, ebből a szempontból nem számít), és csak tanítványainak „tudatában” vagy „lelkében” „támadt fel”, tehát az a bizonyosság született meg bennük (akárhogyan is), hogy Jézus (a transzcendenciában) él. 3) *A tetszhalál-elmélet* szerint: Jézus nem halt meg a kereszten, csupán mély eszmélet-vesztésbe zuhant, a sziklasírban magához tért, majd e világi, fizikai valóságában ismét találkozott tanítványaival, lassankint felgyógyult, megerősödött, s így ismételen találkozhatott tanítványaival, és oktathatta még őket.

Nézetem szerint *a pszichológiai magyarázat* éppen pszichológiailag alkalmatlan arra, hogy megmagyarázza mindazt, ami Húsvét után történt a tanítványokban, a tanítványok révén és a tanítványokkal, vagyis azt, amit az egyház megszületésének és kibontakozásának nevezünk. *A tetszhalál-elméletet* egyáltalán nem lehetetlen, de nem könnyű alátámasztani, és kétségtelenül vannak sebezhető pontjai. *Az egyház hagyományos tanításának* „bizonyítása” pedig éppoly lehetetlen, mint a másik két magyarázaté, és azoknál nem kevesebb problémát vet föl mind filozófiai, mind fizikai-biológia szempontból. – Azt állítom tehát, hogy jelenlegi tudásunk alapján **filozófiai, pszichológiai és természettudományos** módszerekkel **eldönthetetlen**, a három elmélet közül melyik a helytálló. (A turini lepellet egyesek azt igyekeznek bizonyítani, hogy Jézus nem halt meg a kereszten, mások meg éppen a halálát „bizonyító” jeleket látnak rajta.)

Közelítsük meg hát a kérdést egy negyedik úton, **teológiai**lag, mindössze három axiómát használva fel hozzá: 1) Feltételezzük, hogy Isten létezik, és lényege az abszolút szeretet. 2) Feltételezzük, hogy Jézus feltámadása az egyház hagyományos tanítása szerint történt. 3) Feltételezzük, hogy a történelem tényei (pl. a keresztes háborúk) valódi tények.

Ezek alapján *józan ésszel és szerető szívvel* elképzelhető-e, másképpen: **valószínű-e, hogy az abszolút szeretet Istene a történelemben egyedülálló módon beavatkozik a történelem menetébe, vagyis – speciális módon és speciális következményekkel – feltámasztja a halálból „egyszülött fiát”, a názáreti Jézust, de** – előzőleg (akármilyen okból és célból is) **ő maga** a legborzalmasabb szenvedéseknek szolgáltatja ki (vö. Mk 9,31: *paradidotai* [passivum divinum]; Jn 3,16: *ton hüion ton monogené edóken*; ApCsel 2,23: *tuton... té hóriszmené bulé kai prognószei tu theu ekdoton*; Róm 8,32: *hüper hémón pantón paredóken auton*; 1Jn 4,10: *apeszteilen ton hüion autu hilaszmon*);

- egyedülálló és mindent eldöntő dicsőséges beavatkozását a lehető legnagyobb **titokban tartja**, legfőképp azok – az ellenségei – előtt, akiknek a legnagyobb szükségük lenne annak ismeretére, s ugyanakkor mindenkitől elvárja e titok alázatos elfogadását;
- megtapasztalhatatlan és igazolhatatlan, *csak* „**hittel elfogadható**” beavatkozását teszi meg **a történelem középpontjává**, illetve az „igaz hit” végső és perdöntő kritériumává (s talán még az üdvösség kritériumává is);
- az általa feltámasztott (és *ezáltal* „igazolt”!) Jézus **morális üzenetének** hatékony fennmaradásáról nem tud és/vagy nem akar gondoskodni, noha a *rendkívüli* beavatkozásába vetett hitet (tűzzel-vassal!) fenntartja a történelemben;
- azt, hogy **a történelem „rendes menete”** az ő eredeti elgondolásai szerint alakuljon, nem tudja és/vagy nem akarja elérni: az emberi élet emberi módon való megéléséhez *biztos és hatékony* eligazítást és kapaszkodókat nem tud és/vagy nem akar adni;
- az emberiség **végtelen tömegű szenvedésén**, embermilliárdok leigázásán, kizsákmányolásán, nyomorban tartásán, megkínzásán nem tud és/vagy nem akar segíteni;
- azt, hogy egyedülálló beavatkozása ne váljék iszonyú tömegű **gyűlölet és gyilkolás forrásává** (a zsidó-keresztény szembenállástól az inkvizíció át a felekezeti harcokig és tovább), nem tudja és/vagy nem akarja megakadályozni?

Mindenki maga döntheti el, hogy a kérdésekben foglalt *kettősségek* (ellentmondások?) feloldhatók-e, és ha igen, hogyan. És azt is, hogy a tetszhalál-elméletet nem kell-e **legalább** olyan komolyan vennünk, mint a másik kettőt, mi több: nem éppen az tartja-e a **leginkább** tiszteletben Isten transzcendenciáját, az ember szabadságát és a teremtett világ törvényszerűségeit?

Gromon András